

ცნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 12.

კვირა, 28 ოქტომბერი, 1917 წ.

გაზეთის № 1624

მ რ ა ტ მ რ ი

(ან, ჩხოვიდან)

ერთ მშვენიერ დილას კოლესკი ასესორს კირილ ივანჩიკ ვაქილონოვს ასაფლავებდნენ. ის გარდაცვლილიყო იმ ორის სენის წყალობით, რომელიც ასე ვაგრძელებულიყო ჩვენს კურთხეულ ქვეყანაში—ბოროტი ცოლის მიზნით და ალკოგოლის სმით. როცა ცხედარი ეკლესიიდან სასაფლაოსკენ წასვენეს, ერთი თანამოსამსახურე ვანსენებულისა, გვარად პოპლავსკი, ჩაჯდა ეტლში და გასწია თავის მეგობარ გრიგორი პეტროვიჩ ზაპოკინისაკენ. ზაპოკინი თუმცა ახალ გაზრდა კაცია, მაგრამ მას უკვე კარგად იცნობს და პატივსაცემს საზოგადოება. იშვიათის ნიჭის პატრონი კაცია. მას შეუძლია სრულიად მოუშადებლად ექსპრომტად წარმოსთქვას საქარწილო, სიუბილერა და ცხედრის წინაშე სიტყვა. ზაპოკინს შეუძლია სიტყვის წარმოთქმა ყველგან და ყოველთვის: გაუვიძებისას, სიმთვარეში და ავადმყოფობაშიაც. ის ამზობს სიტყვას ძალდაუტანებლად, დინჯად, შეუწყვეტელი. სამაგიეროდ მის ორატორულ ლექსიკონში უმნიშვნელო სიტყვები უფრო მეტი მოიპოვება. მინამ რომელს მე საჩაიშო კიებნ-

თა ქორწილში, რომ იმის გასაჩერებლად იძულებული ხდებოდა პოლიციას მიმართონ.

— მე, ძმაო, შენთან მოველ, დაიწყო პოპლავსკი—ეხლავე გამოეწყვე და გავსწიოთ. ერთი ჩვენი მოხელე გარდაიცვალა; მის გამოსამშვიდობებლად სასაფლაოზე საჭიროა ერთი აბღუბის წარმოთქმა... შენზეა მთლად ჩვენი იმედი. ვინმე პატარა კაცი რომ მომკვდარიყო, მაშინ არ შეგაწყუბებდით, მაგრამ ის ხომ სეკრეტარი იყო... კანცელარიის ბურჯი... უბერხულია ამ გვარ პირის დასაფლავება სიტყვის წარმოთქმეულად.

— ჰო, სეკრეტარი!—თქმარებით სთქვა ზაპოკინმა,— აი ის, ლოთი რომ იყო?

— დიად, ლოთი. ბონიცი გვექნება, საუბმეც... წავიდეთ, თუ ძმა ხარ!... მოჰყვიე იქ სასაფლაოზე შენებურად და რომ იცოდეს, რა მადლობას მიიღებს!

ზაპოკინი დიღის კმაყოფილებით დასთანხდა. თმები შეისწორა, მგლანქოლური გამომეტყველება მიიღო და გაჰყვა პოპლავსკის.

— ვიცნობ მე იმ თქვენს სეკრეტარს,—სთქვა მან ეტლში ჩაჯდომის დროს.—ის ისეთი გაიძვერა იყო, რომ ტოლი არა ჰყავდა; დგერთმა სასუფეველი დაუმკვიდროს.

— ოხ, არ ვარა, გრიშა, მიცვალებულების ლანძღვა.

სახლი, რომელშიაღ მათაგსებუღაა წიგ. გამ. ქართ. ამხანგაბის დაწესებუღებანი.

ის ყოველთვის მვერამეტყველორად ლაპარაკობს და ისე თი გრძელის სიტყვის წარმოთქმა იცის, განსაკუთრებით ვაქარ-

— ეს, რასაკიროველია, de mortuis aut nihil aut bone, მაგრამ ის ყოველ შემთხვევაში დიდი გაიძვიერა გახლდათ.

მეგობრები მალე დაეწიენ პროცესის და შეუერთდნენ მას. მიცვალბულს ნელა მისავენებდნენ, ასე რომ ჩვენმა მეგობრებმა სამჯერ მოასწრეს ღუქანში შერბენა და მიცვალბულის სულის მოსასხენებლად გადაკერა.

სასაფლაოზე გადახდილ იქნა ლოცვა მიცვალბულისათვის. სიღვრი, ცოლი და ცოლის და ჩვეულებისამებრ ბევრსა სტიროდნენ. როდესაც კუბო ჩაუშვეს საფლავში, ცოლმა შეჰკვირა კიდეცა: — «გამიშვით, მეც იმასთან უნდა დაღიმარხოვო, მაგრამ ქმარს მაინც არ ჩაჰყოლია სისაფლაოში, უთუოდ იმიტომ, რომ მომავალი პენსია გაახსენდა.

ზაოიკინმა დიაცადა, სანამ მიუყნარდებოდნენ; ბოლის წამოიწია წინ, გადაავლო თვალი ყველას და დიუყო: — რას ვეხედავ ამას, რა გვესმის ეს? ნუ თუ დაუუჯგოროთ ჩვენს სმენამდეველობას? ნუ თუ უსიზმარი არ არის ეს კუბო, ეს ნამტრიალივე სახენი, ეს მოთქმა და ეს კენესა? მაგრამ ვი, რომ ეს სიზმარი არ არის! და ვი, რომ არც მხედველობა გვატყუებს! ის, ვისაც ამ ცოტა ხნის წინ, ასეთის მხნეობით, ახალგაზღვრის გატაცებით და გაბედულობით ჩვენ თვალის წინ, დაუღალავ ფუტკრის მსგავსად მიჰქონდა თვისი თაფლი საერთო სკაში სახელმწიფოს საკეთილდღეოდ, ის, რომელიც... სწორედ ის გარდაქცეულა ეხლა უსულო გვამად, ნივთიერ მოჩვენებად... შეუბრალებელმა სიკვდილმა ამასაც შეახო თავისი უღმრთელი ხელი და შეახო სწორედ იმ დროს, როცა ის, მიუხედავად თავისი მოხეტეულობისა, ჯერ კიდევ საესე იყო ენერგიითა და ბრწყინვალე იმედებით. ოო, რა დიდი რამ დავკარგეთ! ვინ გავვიწყებს ჩვენ იმის მაგიერობას? მართალია, ბევრი კარგი მოხელეები გვაყავს, მაგრამ პროკოპი ოსიპიჩის მსგავსი კი იშვიათად მოიპოვება. ის მთელი თავისი არსებით მიწოდებული იყო თავის პატრიოსურ მოვალეობაზე, გამს-

აღა-მაჰმად-ხანა

ქვალული იყო ამ მოვალეობის სიყვარულით, არ ზოგავდა ძალღონეს, დამეგეს უძილოდ ატარებდა, მიუღლომელი და მოუსყიდველი...

ოო, როგორ ეზიზღებოდა მას ყველის, ვინც ცდილობდა, საერთო ინტერესის საზარაოდ, მის მოსყიდვას, და ათასგვარის შემადკუნველ საშუალებებში ლაშობდა, რომ ამ პატრიოსან კაცს ელატნა თავისი წმინდა მოვალეობისათვის! დიო, ჩვენ მოწუხ ვართ იმისი, რომ პროკოპი ოსიპიჩი თავის მკითრჯამავის ღარიბ ამხანაგებს ურიგებდა და ახლაც გვესმის ჩვენ მოთქმა და კენესა იმ ქერიე-ბოლოთა, რომლებიც პროკოპი ოსიპიჩის შეწუხებით ცხოვრებდნენ. გატაცებულმა პროკოპი ოსიპიჩმა თავის მოვალეობითა და კეთილ საქმეებით, არ იცოდა, თუ რა არის ცხოვრებაში სიხარული და, ასე ვასინჯეთ, საქვეყნო კეთილ-დღეობისათვის, ოჯახურ ბედნიერებასაც კი ჰყო უარი; თქვენ იცით, რომ უკანასკნელ გულის ძეგრამდისაც კი უტოლოდ დარჩა! ვინ გავვიწყებს ჩვენ მის მაგიერობას, მეგობრებს! აი, თვალწინ მიდგას მისი მოპარსული, ღვითური ნაბერქვალით აღფროთიანებული სახე, წყნარის ღიმილით ჩვენკენ მომართული! აი ეხლაც მესმის მისი წყნარი, დამშვიდებული ხმა. მშვიდობა ნაშთსა შენსა, პროკოპი ოსიპიჩი! ვანიხსენებ, პატრიოსანო და კეთილმოზილო მოლავე!

და თ გ ი.

სურათი ბაგევისას

ზაოიკინმა განავრძო თავისი სიტყვა. მაყურებლებს მიეწონა მისი სიტყვა, ბევრს ცრემლებიც მოჰგვარა, მაგრამ ბევრი განცვივრებაში მოღლოდა. ჯერ ერთი, რომ ვერ გავგოთ, თუ ორატორი რატომ უწოდებდა მიცვალბულს პროკოპი ოსიპიჩს, როცა მის კირილ ივანჩი ერქვა. მეორე, ყველამ კარგად იცოდა, რომ განსვენებული მთელ თავის სიცოცხლეში ომობდა თავის ცოლთან და მამასა-დამე მისი უტოლოდ წოდება შეუძლებელი იყო, მესამე—მიცვალბულს სქელი ქერა წვერი ჰქონდა, რო-

მელიკ თავის დღეში არ გაუპარსია. მაშ გაუგებარი იყო, თუ რისთვის უწოდებდა მას ორატორს წვერმოპარსულს. მსმენელში განცვივრებაში იყვნენ. ერთმანეთს უყურებდნენ და მხრებს იშმუშენინდნენ.

— პროკოფი ოსიპიჩი!— განაგრძო ორატორმა და გრძნობით სახეე გამომეტყველო სახით გადახედა საულაეს,— არ იყო მინცა ჭ მინც ლამაზი სახის კაცი, თითქო მახინჯი იყო, მაგრამ ჩვენ ყველამ ვიცოდით, რომ ეს მხოლოდ ვარგანნი გამოხატულენა იყო მისი და ამ გარეგან ტუპეში სძვრდა მისი პატრონისანი, წერდელი გული!

მაღე მსმენელენმა ორატორს არა ჩვეულებრივი ჭ გასაოცარი რამ შეაშინეს— ის მიიჩერდა ერთ წერტილს, უკმაყოფილოდ განიძრა და მხრების შემუშენა დაიწყო. უცებ შეჩერდა, გაკვირვებით პირი დააღო და ჭოპლავისკის მიუბრუნდა.

— ბუჰო, ის აკი ცოცხალი ყოფიდა!— სთქვა მან თავხარ დაცემულით.

— ვინ ყოფილა ცოცხალი?

— ვინ ჭ პროკოფი ოსიპიჩი! აი ავგრ დგას, იმ ძველის გვერდით!

— დგას, მაშ! ის კი არ მომეყდარა! მოკვდა კირილ ივანჩი!

— შენ აკი მითხარი, რომ ჩენნი სეკრეტარი მოკვდაო!

— და მართალიც ვითხარი! კირილ ივანჩი სეკრეტარი იყო, აი, შე ბაიყუშო, შენა! პროკოფი ოსიპიჩი მართლა სეკრეტარი იყო, მაგრამ ორი წელია მას შემდეგ, რაც ის მგორე განყოფილებაში „სტოლის უფროსად“ გადაიყენეს.

— ოი, ეშმაკაც არ იცის თქვენი თავი და თქვენი გადაცლა-გადმოცლა!

— რაო ახლა, რომ ვაჩრდი? განაგრძე, სირცხვილია!

ზაპოკინი უცებ შემობრუნდა საფლავისაკენ და წინანდლმკვერმეტველულად განაგრძო თავის შეწყვეტილი სიტყვა. ძველის გვერდით მართლა იდგა პროკოფი ოსიპიჩი, ძველი მოხელე, გაპარსული ფიზიონომით. ის მიჩერებოდა ორატორს და გაჯავრებულ იბღვირებოდა.

— რა კუეაში მოგივიდა, რომ ცოცხალ კაცს წესი აუგე და დამარხე? — სიცოლით ეუბნებოდნენ მოხელეები, გზახე დაბრუნების ას, ზაპოკინს.

— ეს არ ვარგა, ვერ არის ეს კარგი, ემაწვილო, ბუზლუნებდა პროკოფი ოსიპიჩი. თქვენი სიტყვა, შეიძლება, მიკვალუბულისათვის კარგი იყოს, მაგრამ ცოცხალი კაცისათვის კი დაცნევა და მეტი არაფერი როგორ გეკიდრებათ, რას ლაპარაკობდით! მიუღამოლი, მოუსუსცი დევი, ქრთამებს არ იღებდით! ცოცხალი კაცის შესახებ ეს ხომ დაცნევა და არც არაინ ვიხივდა, მოწყალეო ხელმწიფეე, რომ ამდენი გელაპარაკათ ჩემი პირის სახის შესახებ. „უღამაზოა, მახინჯია“; თუნდ ესეც იყოს,

იესო ქრისტე. — აღდგომულ ზღვას აშშეიდას სეგულტურა ანტოთელისისა.

რა საქორაო, რომ ჩემი ფიზიონომია საქვეყნოდ გამომჟინოთ! ეს შეურაცხყოფა!

ან. რამაშეიდა

„ალა-მამადა-ხანის სურათის შესახებ“

ალა-მამადა-ხანი იყო მოსისბლე მტერი საქართველოსი. 10-ს სექტემბერს, 1795 წ. განჯის გზით შევიდა საქართველოსი და მოუხლოვდა ტფილისს. დიდებული და ძღვევა-მოსილი ერეკლე 12-ს ამ თვესეც ერთი მეუბა კართელ გმიზთა შემუშობით შეებრძოლა ალა-მამადა-ხანის აუარებელ ჯარს. როგორც წინაღვე მოსალაგნული იყო, გამოარჯველდნო მტერთა საქართველოს მტრს არგუნა. კრქანისის მიწღორი შეიღება ქართელ გმიზთა სისბლით. ცხარე დღე დადგა ტფილისსეც. მშენჯირა მტრმა პირქვე დაამაო მთელი ქალაქი: დაანგრა მფის სასახლე, ეკლესიანი, ხილი, ქარვალანი და სხვა შენობანი, რომელთაც მღიღრული და შრომიანი გარეგნიბა ჭქონდათ. გაულიტა მცხოვრებნი; ზოგნი წაიყენა ტყველ. თან წაიღო მათი სიმდიდრე, არ დასტავა, რასაკვირველია, სასახლის ქინება და მსთან ერთად მფის ვეიჩგვინი, სკიპტრა და მისი ყოველივე განმუშოლება, რაც კი რამ ჭქონდა მამა-პაპათაგან ნანდრძე-გადმოცემული.

ტფილისის აოზრებიდან ორი წლის შემდეგ, 4-ს ივნისს 1797 წ., საქართველოს დამამოხლებლს ალა-მამადა-ხანს ბოლო მოეღა: განიადხედ

მას ყელი გამოსჭრა თავისმავე მსახურმა კ. შუშაში და ანგვარად ოხრად დარჩა მას ის წადალი თელ-მარგალიტი, რაც კი მან ტილოს გამოსტაცა.

აქ მოთავსებული სურათი ეკუთვნის უბედურის ლადო აღნიშვილის კოლეგეციას, და მით უფრო-საინტერესოა, რომ, რამდენადაც ჩვენ ვიცით, დღემდის ქართველ საზოგადოებას არსად არა აქვს ნანაბი. მკითხველს ესსომება, რომ ამ რამდენისამე წლის წინად ლადო აღნიშვილმა, სამშობლოს სიყვარულით გატაცებულმა, შიორკა სასახლრი და ცარილის გიბით, მეგრამ წამდილი ამერიკელის გაბედულობით და დარტკლებათა უარყოფობით აღტურეილმა, იტვირთა სარსითისაყენ წასვლა და იქ მოგ-

ზაურობა იმ მიზნით, რომ იქ მოეძებნა შა-ბახისისგან გადასახლებულნი ჩვენი მოამენი და გვეფო მათი ყოფა-ცხოვრება.

საბრალო ლადომ მიადწია მიზანს: იპოვნა სარსეთში ქართველების სიფლები, დაიარა იგიანი და გარდმოგვცა იქ ნანაბი და ვაგონილი. თან ჰქონდა ფორტაგრაფიული აპარატიც, რომლის შემწეობითაც გადაეღო იქური ქართველების სახეები, ამას გარდა შევიძინა სხვა-დასხვა სარსეთის ქალაქებში ბევრი იქვე დაბეჭდილი სურათები, რომლებიც, იმის აზრით, ქართველ საზოგადოებისთვის არ იქნებოდა უწინშეწყლო. აღამაჰმად-ხანის სურათიც ლადოს, სხვა შიავალ ნანატო შორის, შევიძინა, მგონია, თეირანში.

აქ. მირანაშვილი

ინგლისის დაქაუნქული მემორანი ბრუნდებიან აფრიკადან თაიანი ქეყანაში.

Рис. О. Н. Ш. АНТН 1901

ჩემზე ამბობენ: „მირბის-მორბის გაბრიელი, არეინ არის მადრიე-ლი“—ო, რაც უნდა თქვან, მე კი მადლიერი ვარ ჩემი თვისა, და ქადაც გემჩიეილი მიდევს წინ.

რედაქტორი
აქ. ჭეიჯანაძე
გამომცემელი
აქ. ჯაბაძარი